

ChatGPT, halucynacje AI i sprawdzanie faktów. Jak tworzyć wiarygodne treści edukacyjne?

Sztuczna inteligencja jest dziś wszechobecna w edukacji. Nauczyciele korzystają z niej do tworzenia materiałów dydaktycznych, planów lekcji, streszczeń, quizów czy opracowań. ChatGPT potrafi pisać szybko, pewnie i przekonująco. Ale... to, że brzmi pewnie, **nie oznacza, że zawsze ma rację**. Dlatego musimy pamiętać o jednym kluczowym zagrożeniu: **halucynacjach AI**.

Czym jest halucynacja AI.

Halucynacja sztucznej inteligencji to sytuacja, w której model językowy – np. ChatGPT, Gemini czy Claude – **wymyśla informacje** i przedstawia je jako fakty.

Może to być:

- statystyka, która **brzmi oficjalnie**, ale nigdy nie została opublikowana,
- cytat przypisywany sławnemu autorowi, który **nigdy go nie powiedział**,
- podsumowanie artykułu, które **wyduje się rzetelne**, ale nie ma podstaw w źródłach.

AI nie jest wyszukiwarką. Nie sprawdza faktów, nie potwierdza danych, nie weryfikuje źródeł. **Tworzy tekst na podstawie wzorców językowych**, a gdy nie zna odpowiedzi – po prostu ją wymyśla.

Dlaczego to problem dla nauczycieli.

W świecie edukacji **zaufanie jest walutą**. Uczniowie, rodzice i inni nauczyciele polegają na rzetelności naszych materiałów. Publikowanie treści zawierających błędy może prowadzić do:

- utraty **wiarygodności** w oczach uczniów i rodziców,
- obniżenia jakości nauczania,
- nieporozumień i trudności podczas weryfikacji informacji,
- kłopotów z prawem, jeśli dotyczy to treści medycznych, prawnych lub finansowych.

Jak sprawdzać fakty w odpowiedziach ChatGPT?

Jeśli korzystasz z ChatGPT do tworzenia materiałów dydaktycznych, stosuj zasadę „**zaufaj, ale sprawdzaj**”.

Krok 1. Używaj monitu do weryfikacji faktów

Możesz nauczyć ChatGPT, by sam **weryfikował swoje odpowiedzi**. Wystarczy użyć specjalnego polecenia:

„Jesteś najskrupulatniejszym weryfikatorem faktów. Sprawdzaj wszystkie statystyki, cytaty, nazwiska, daty i wydarzenia, korzystając wyłącznie z wiarygodnych źródeł. Jeśli nie możesz potwierdzić informacji, napisz wyraźnie, że jest nieweryfikowalna.”

Dzięki temu otrzymasz nie tylko treść, ale także komentarz, **co zostało potwierdzone, a co wymaga dalszej analizy**.

Krok 2. Porównuj informacje z różnymi źródłami

- Korzystaj z **encyklopedii i podręczników**.
- Sprawdzaj dane w **bazach naukowych** i na stronach ministerstw.
- W przypadku cytatów i statystyk zawsze szukaj **źródła pierwotnego**.

Krok 3. Oznaczaj treści ryzykowne

Szczególną uwagę zwróć na informacje dotyczące:

- zdrowia i bezpieczeństwa,
- prawa i finansów,
- wydarzeń historycznych,
- badań naukowych.

Jeśli masz choć cień wątpliwości – poproś ChatGPT o wskazanie źródła.

Najczęstsze pytania nauczycieli o halucynacje AI.

Dlaczego ChatGPT zmyśla fakty?

Ponieważ nie wyszukuje informacji – generuje je na podstawie prawdopodobieństwa, a nie zweryfikowanych danych.

Czy mogę ufać cytatom i statystykom?

Nie w pełni. Jeśli nie widzisz źródła, zawsze je sprawdź.

Jak sprawdzić, czy treść jest prawdziwa?

Poproś ChatGPT o wskazanie źródła, a następnie porównaj je z wiarygodnymi publikacjami.

Czy mogę używać AI bez ryzyka?

Tak, jeśli potraktujesz ją jako **asystenta** – nie jako autora. AI może przyspieszyć Twoją pracę, ale ostateczne decyzje należą do Ciebie.

Podsumowanie

Sztuczna inteligencja potrafi być niezwykle pomocna w pracy nauczyciela, ale **nie zastąpi krytycznego myślenia**. W dobie AI to **wiarygodność** jest Twoim największym kapitałem.

- Używaj AI do inspiracji, tworzenia szkiców i burzy mózgów.
- Zawsze weryfikuj dane przed publikacją.
- Pamiętaj, że to Ty odpowiadasz za treści, które przekazujesz uczniom.

Jeśli chcesz dowiedzieć się, **jak efektywnie korzystać z ChatGPT** w edukacji i jak unikać pułapek halucynacji AI, zapraszamy na nasze **warsztaty i szkolenia**.